

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для підготовки до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни **«Адвокат в адміністративному судочинстві»**

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»
(заочна форма навчання)

Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» (заочна форма навчання). Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 12 с.

Укладач:

Писаренко Надія Борисівна –

доцент кафедри адміністративного права, доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № ** від ** 2022 р.)

Завідувач кафедри – **Гаращук Володимир Миколайович**, професор кафедри адміністративного права, доктор юридичних наук, професор

ЗМІСТ

1	Загальна інформація	4
2	I. Завдання для підготовки до практичних занять	5
3	II. Самостійна робота	8
4	III. Програмні питання	9
5	IV. Рекомендовані джерела	11

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

У Методичних рекомендаціях представлено завдання для підготовки до практичних занять, визначено форми самостійної роботи, надано перелік програмних питань, а також окреслено джерела, ознайомлення з якими сприятиме опануванню навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві».

Завдання сформовано для 2-х практичних занять.

Підготовка до кожного заняття передбачає ознайомлення із запропонованими джерелами, роботу із текстами нормативно-правових та/або судових актів. До кожного заняття потрібно виконати письмові ситуативні завдання.

Тексти рішень письмових ситуативних завдань необхідно викладати відповідно до наступної схеми:

А. На підставі ознайомлення із фактичними обставинами сформулювати питання для з'ясування.

Б. Обрати прийнятні для даних фактичних обставин нормативні правила.

В. Навести аргументи правової оцінки фактичних обставин і «підвести» ці обставини під нормативні правила, що визначені на попередньому етапі.

Г. Сформулювати висновок стисло, зрозуміло. Він має вміщувати відповідь на поставлене наприкінці завдання запитання.

I. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

З а н я т т я 1. Юридичний аналіз у діяльності адвоката

(на прикладі встановлення перспектив задоволення позову про визнання протиправними рішення, дії чи бездіяльності)

I. Джерела

Кодекс адміністративного судочинства України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n9685>.

Презентації до лекції «Юридичний аналіз у діяльності адвоката». URL:

<https://docs.google.com/presentation/d/1ZtyEuyqXyOc9R66OR2eB2VKltvO-Y38t8/edit?usp=sharing&ouid=114244532285013527321&rtpof=true&sd=true>.

II. Завдання

Громадська організація направила Ректору вищого навчального закладу запит про надання публічної інформації про вищий навчальний заклад (ВНЗ), яка становить суспільний інтерес, у вигляді належним чином засвідчених копій нижченаведених документів: копій статуту ВНЗ; свідоцтва про реєстрацію ВНЗ; ліцензії на провадження ВНЗ освітньої діяльності за відповідними спеціальностями та додатки до них; сертифіката про акредитацію освітньої програми ВНЗ; витяг ВНЗ із Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців; перелік структурних підрозділів та робочих органів ВНЗ із зазначенням їх адрес, телефонів, прізвищ керівників; правил прийому до ВНЗ у 2021 році; положення про приймальну комісію ВНЗ у 2021 році; наказу про затвердження складу приймальної комісії ВНЗ у 2021 році; перелік та вартість платних освітніх та інших послуг, які надаються ВНЗ та його структурними підрозділами; планів роботи ВНЗ у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

Листом Ректор відповів, що ВНЗ не є розпорядником інформації в розумінні пункту 3 частини 1 статті 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», а тому відсутні законні підстави надання запитуваної інформації та документів. Крім цього у листі Ректора було зазначено, що громад-

ська організація має можливість ознайомитися з усіма необхідними документами із загальнодоступних джерел, зокрема, документи розміщено на сайті ВНЗ у мережі Інтернет.

Громадська організація виявила намір звернутися до адміністративного суду із позовом про визнання бездіяльності протиправною і зобов'язання вчинити певну дію.

Визначте перспективи задоволення зазначеного позову. Задля цього скористуйтеся послідовністю дій, що представлені у презентації до лекції «Юридичний аналіз у діяльності адвоката».

З а н я т т я 2. Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи

I. Джерела

Кодекс адміністративного судочинства України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n9685>.

Рішення Верховного Суду від 3 травня 2018 р., судова справа № 805/402/18-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73869341>.

II. Завдання

К. є пенсіонеркою за віком та отримує пенсію відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

У зв'язку з проведенням бойових дій та антитерористичної операції К. була вимушена покинути своє постійне місце проживання та переїхати до Н-го району Донецької області, де і була зареєстрована як внутрішньо переміщена особа.

К. перебуває на обліку в Н-му об'єднаному управлінні Пенсійного фонду України Донецької області.

З 1 серпня 2021 р. Н-ке об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області виплату пенсії К. припинило.

На адвокатський запит представника К. Н-ке об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області листом повідомило, що за списками СБУ, датованими 1 серпня 2021 р., К. не перебуває за місцем її реєстрації як внутрішньо переміщеної особи, а тому виплату пенсії припинено до з'ясування місця її перебування.

Адвокат порадив К. звернутися до адміністративного суду за захистом порушеного права на отримання пенсії за віком.

Підготуйте проект позовної заяви, звернення із якою до суду дозволить К. сподіватися на захист її права. Які способи захисту порушеного права можна вважати ефективними у даному випадку?

II. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню матеріалу з навчальної дисципліни та формуванню навичок і вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

доопрацювання матеріалів лекцій та робота з рекомендованою літературою;

підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;

робота в інформаційних мережах, зокрема, ознайомлення із судовими рішеннями в адміністративних справах, розміщеними в Єдиному державному реєстрі судових рішень, а також із релевантними рішеннями Європейського суду з прав людини, оприлюдненими на сайті Міністерства юстиції України.

ІІІ. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання конвенційної вимоги доступу до правосуддя.
2. Порядок залучення адвоката для надання безоплатної первинної правової допомоги учасникам адміністративної справи.
3. Адвокат як суб'єкт надання безоплатної вторинної правової допомоги учасникам адміністративної справи: порядок залучення та коло його повноважень.
4. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги учасникам адміністративної справи.
5. Підстави та порядок припинення надання безоплатної вторинної правової допомоги.
6. Підстави та порядок заміни адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу.
7. Договірне представництво в адміністративному судочинстві.
8. Документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в адміністративній справі.
9. Обсяг повноважень адвоката як представника в адміністративній справі та їх обмеження.
10. Особливості представництва адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень.
11. Повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в апеляційному суді.
12. Повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в касаційному суді.
13. Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі.
14. Правові висновки: їх види та призначення.
15. Види та зміст заяв по суті адміністративної справи.

16. Вимоги, що ставляться до заяв по суті адміністративної справи.
17. Наслідки недотримання вимог, що висувають до заяв по суті адміністративної справи.
18. Види заяв з процесуальних питань.
19. Вимоги до форми та змісту заяв з процесуальних питань.
20. Наслідки недотримання вимог, що висувають до заяв з процесуальних питань.

IV. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікована Верховною Радою України. Див.: Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263; офіційний переклад тексту Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року див.: *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. Ст. 2371.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : прийн. Верховною Радою України 6 липня 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/print>.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.
6. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
7. Про судовий збір : Закон України від 8 липня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>.

Основна література

1. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с. URL: https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko?from_navbar=true.
2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2020. 238 с.
3. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика судочинство : підруч. / за заг. ред. В. М. Бевзенка. Київ : Дакор, 2020. 1346 с.
4. Писаренко Н. Б., Сьоміна В. А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : моногр. 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків : Право, 2012. 136 с. URL:

https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko?from_navbar=true.

5. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : моногр. Харків : Право, 2019. 248 с. URL: https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko?from_navbar=true.

Додаткова література

1. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. Київ : ВПОЛ, 2004. 960 с.

2. Єресько Л. Верховенство права як результат судової практики: погляди А. Дайсі. *Юридична Україна*. 2016. № 11-12. С. 68–81.

3. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.

4. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.

5. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб / за заг. ред. Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. Київ : Старий світ, 2006. 576 с.

6. Петришин О. Судова практика як джерело права в Україні: проблеми теорії. *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 12. С. 11–14.

7. Писаренко Н. Верховенство права, конвенційні гарантії справедливого суду та принципи адміністративного судочинства. *Право України*. 2019. № 4. С. 55–76. URL:

https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko?from_navbar=true.

8. Пухтецька А. А. Актуальні питання тлумачення та застосування принципу верховенства права в адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету*. 2009. № 1. С. 116–125.

9. Руководство по статье 6 Конвенции. Право на справедливое судебное разбирательство (гражданско-правовой аспект). Guide on article 6. Right to a Fair Trial (civil limb). URL:

https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf.

10. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 304 с.